

Sygn. akt IIW 2115/15

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 04 kwietnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Giżycku w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodnicząca – SSR Bożena Makowczenko

Protokolant – Oksana Mądra

w obecności oskarżyciela: -----

po rozpoznaniu w dniu 04 kwietnia 2016 roku sprawy

A. O.

syna W. i J. z d. W.

ur. (...) w W.

obwinionego o to, że: Od dnia 28.11.2014 roku do dnia 9.11.2015 roku w miejscowości M. nie wskazał osoby, której w dniu 21.11.2014 roku o godzinie 17:08:04 w miejscowości S., Gmina M. (...) powierzył do kierowania pojazdu marki O. o numerach rejestracyjnych (...). Kierujący tym pojazdem jadąc z prędkością 91 km/h przekroczył dozwoloną prędkość o 41 km/h.

tj. o czyn z art. 96§3 kw w zw. z art. 78 ust. 4 i 5

Prawo o ruchu drogowym

1. Obwinionego **A. O.** uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z tą zmianą, iż za datę jego popełnienia przyjmuje dzień 06.12.2014r. i za to na podstawie art. 96§3 kw w zw. z art. 24§1 i 3 kw skazuje go na karę grzywny w wysokości 150,00 (sto pięćdziesiąt) złotych.
2. Zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa 30,00 (trzydzieści) złotych tytułem opłaty i obciąża go pozostałymi kosztami procesu w wysokości 100,00 (sto) złotych.

Sygn. akt II W 2115/15

UZASADNIENIE

W wyniku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 listopada 2014r. o godzinie 17.08 w miejscowości S. urządzenie fotoradar typu M.(...) zarejestrowało pojazd marki O. numerze rejestracyjnym (...), którego kierowca przekroczył prędkość o 41 km/h jadąc z prędkością 91 km/h.

Z danych ewidencyjnych będących w posiadaniu oskarżyciela publicznego wynikało, że właścicielem pojazdu jest obwiniony A. O..

Wobec powyższego, pismem z dnia 25 listopada 2014r. wezwano obwinionego do złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących zarejestrowanego zdarzenia. Wezwano obwinionego aby w terminie 7 dni wskazał komu tego dnia powierzony został przedmiotowy pojazd do kierowania lub używania.

Wezwanie to dotarło do adresata w dniu 28 listopada 2014r.

Wobec braku reakcji obwinionego na wezwanie ponownie wezwano go do złożenia żądanej informacji w piśmie z dnia 10 marca 2015r.

W piśmie nadesłanym do Straży w dniu 13 kwietnia 2015r. zatytułowanym „wniosek o umorzenie postępowania” obwiniony na wstępie potwierdził prawo Straży Gminnej do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu udzielenia informacji kto we wskazanym terminie użytkował pojazd a także do kierowania do Sądu wniosku o ukaranie z zarzutem popełnienia wykroczenia z art.96§3 kw. Wskazał jednocześnie obwiniony, iż nie oznacza to nadania strażom uprawnienia do samodzielnego karania grzywną właściciela lub posiadacza pojazdu a tylko oznacza prawo złożenia do Sądu wniosku o ukaranie w przypadku ujawnienia wykroczenia z art.96§3 kw. Zdaniem obwinionego Straż nie ma zatem prawa do karania mandatem za wykroczenie z art.96§3 kw jako, że działania takie są wyłącznie próbą wyłudzenia pieniędzy i groźbą bezprawną. Nadto, obwiniony podał w piśmie, iż Trybunał Konstytucyjny zakwestionował prawidłowość wysyłanych oświadczeń i wzorów, które to tym samym nie mają żadnej mocy wiążącej. Takich oświadczeń obywatel nie musi wypełniać i nie może to skutkować domniemaniem popełnienia wykroczenia z art.96§3 kw. Wezwanemu nadto nie jest znany status jaki posiada w takim postępowaniu. Jeżeli bowiem jest osobą podejrzaną o popełnienie wykroczenia to korzysta z prawa do odmowy składania wyjaśnień co wyklucza jego winę i ujawnienie wykroczenia z art.96§3 kw. Brak ujawnienia wykroczenia w toku czynności wyklucza automatycznie możliwość złożenia wniosku o ukaranie i występowanie jako oskarżyciel publiczny.

Jeżeli natomiast wezwany jest świadkiem, to powołuje się na prawo jakie daje mu art.183§1kpk w zw. z art.41§1 kpw a mianowicie prawo do odmowy udzielenia odpowiedzi w sytuacji obawy narażenia na odpowiedzialność za przestępstwo fałszywego oskarżenia gdyż mógłby obwiniony wskazać osobę niewinną. Powoduje to, w ocenie obwinionego, utratę uprawnienia oskarżyciela publicznego po stronie Straży.

W ocenie obwinionego skorzystanie przez niego z ustawowych uprawnień nie może być poczytane jako odmowę udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie i wyraz złej woli.

W podsumowaniu pisma obwiniony wskazał, że zasadnicze znaczenie w sprawie ma przywoływany wcześniej wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2014r., w którym to zakwestionowano moc prawną wysyłanych wariantów i wzorów oświadczeń co winno skutkować umorzeniem postępowania o co wnosił obwiniony w tym piśmie na wstępie.

W piśmie z dnia 14 kwietnia 2015r. Komendant Straży Gminnej w M. poinformował obwinionego, iż jego wniosek o umorzenie nie został uwzględniony wobec braku zaistnienia przesłanek umorzenia wymienionych w art.5§1 kpw.

Wezwaniem z dnia 9 października 2015r. wezwano obwinionego do stawienia się w siedzibie Straży w charakterze podejrzanego z art.96§3 kw.

Obwiniony nie nadesłał żadnych kolejnych wyjaśnień i nie stawiał się też celem złożenia wyjaśnień.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

Wydruk z raportu (k.1), wezwanie (k.2-3), pismo obwinionego (k. 7-8), dane obwinionego (k.18), pismo straży do obwinionego (k.9- 11) kopia świadectwa legalizacji ponownej (k. 13), notatka urzędowa (k.19).

Obwiniony od wydanego w dniu 12 stycznia 2015r. wyroku nakazowego odwołał się składając sprzeciw składając w nim wniosek o umorzenie postępowania.

Podał w nim, iż podważa uprawnienie organu do występowania jako oskarżyciel publiczny w sprawie, w której postępowanie prowadzone było z rażącym naruszeniem prawa, bez respektowania zapisanych w kodeksie praw strony i poprzez stawianie pułapki prawnej na wzywanego polegającej de facto na postawieniu go w sytuacji wyboru pomiędzy

poniesieniem odpowiedzialności za wykroczenie drogowe lub poniesienie odpowiedzialności z art.96§3 kw czy też odpowiedzialności za fałszywe oskarżenie o wykroczenie osoby co do której winy wyzwany może nie mieć pewności.

W dalszej części sprzeciwu obwiniony podnosił, iż skierowane do niego wezwanie posiada merytoryczne i formalne wady, które czynią je bezprawnym a w konsekwencji wezwanie to nie odnosi względem obwinionego żadnych skutków. Wady te przyjęły postać: skierowanie wezwania sformułowanego w sposób alternatywny a przy tym niedopuszczalne przyjęcie konstrukcji domniemania odpowiedzialności właściciela pojazdu, skierowanie wezwania przez nie uprawniony organ, brak określenia roli procesowej wezwanego, co uniemożliwiło mu realizację swoich praw, w tym prawa do obrony.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu a mianowicie co do alternatywności wystosowanego wobec niego wezwania, obwiniony powołał się na wyrok Trybunał Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2014r. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2013r. w sprawie III K 431/14. W pierwszym z tych wyroków Trybunał w uzasadnieniu wyroku uznał, iż niedopuszczalne jest kierowanie przez właściwy organ alternatywnie żądania przyjęcia mandatu karnego za wykroczenie lub denuncjacji innej osoby.

W zakresie uprawnienia Straży Gminnej obwiniony zaznaczył, iż zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2014r. w sprawie I KZP 16/14 Straż Miejska jest uprawniona do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu udzielenia informacji kto we wskazanym terminie użytkował pojazd, jak również organ ten posiada uprawnienie oskarżyciela publicznego do występowania z wnioskiem o ukaranie takiej osoby za ujawnione w toku prowadzonych czynności wyjaśniających wykroczenie z art.96§3kw. Niemniej jednak, wywodził dalej obwiniony, powyższa uchwała nie pozwala interpretować obowiązujących przepisów w sposób, który nadawałby Straży Gminnej uprawnienia do samodzielnego karania właściciela pojazdu grzywną a jedynie prawo do złożenia wniosku o ukaranie w przypadku ujawnienia wykroczenia właściciela pojazdu.

Obwiniony zaznaczył, iż aby straż mogła taki wniosek o ukaranie złożyć winna uprzednio ujawnić fakt popełnienia wykroczenia i jego sprawcę. W związku z tym, w odniesieniu do niniejszej sprawy, nie dysponuje Straż Gminna w M. uprawnieniami do ukarania właściciela pojazdu w trybie przewidzianym treścią art.96§3 kw. Oczywistym jest dla obwinionego, iż na tle stanowiska Trybunału Konstytucyjnego zawartego w wyroku z dnia 12 marca 2014r. dotyczącego wezwania alternatywnego, przesłanki do zaktualizowania się Straży Gminnej prawa do złożenia wniosku o ukaranie sprawcy wykroczenia w niniejszej sprawie nie wystąpiły.

Dalej obwiniony zauważył, iż istotnym brakiem formalnym jest też brak precyzyjnego określenia roli w jakiej występować będzie obwiniony w takiej sprawie. Brak ten skutkuje uniemożliwieniem mu realizacji prawa do obrony. Jeśli przypisano obwinionemu rolę procesową osoby obwinionej to wówczas obwiniony – jak wskazał - korzysta z prawa do odmowy złożenia wyjaśnień w kwestii wskazania kierującego pojazdem. Zgodnie bowiem z wyżej wskazaną sprawą rozpatrywaną przez Sąd Najwyższy, brak ujawnienia wykroczenia w toku czynności uniemożliwia Straży złożenie jako oskarżyciel wniosku o ukaranie do Sądu.

Gdyby natomiast obwiniony miałby występować jako świadek w takiej sprawie wówczas na podstawie art.183§1 kpk w związku z art.41§1kpw, przysługuje mu prawo do uchylenia się od udzielenia odpowiedzi na pytanie o korzystającego z pojazdu w momencie popełnienia czynu, również z obawy przed fałszywym oskarżeniem.

Obwiniony wskazał nadto, iż korzystanie przez niego z przysługujących mu praw procesowych nie może być interpretowane jako zła wola lub naruszenie prawa. Jako wezwany bowiem musi mieć zagwarantowaną ochronę swoich praw – również przed represyjnością organu wzywającego.

Na wyznaczoną rozprawę w dniu 4 kwietnia 2016r. nie stawił się obwiniony będąc o niej prawidłowo powiadomiony. Nie nadesłał też obwiniony na rozprawę pisemnych wyjaśnień.

Wobec powyższego, na podstawie art.67§3 kpw, rozprawę wobec obwinionego przeprowadzono zaocznie.

W przekonaniu Sądu zgromadzony w sprawie materiał wskazuje na to, iż swoim zachowaniem obwiniony A. O. wypełnił znamiona wykroczenia z art.96§3kw.

Zgodnie z nim karze grzywny podlega ten kto wbrew obowiązkowi nie wskaże na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Obowiązek takiego wskazania wynika wprost z brzmienia art. 78 ust.4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, zgodnie z którym właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Z akt sprawy wynika, iż w dniu 28 listopada 2014r. obwiniony odebrał od straży gminnej wezwanie do wskazania komu powierzył do kierowania opisany w zapytaniu pojazd w dniu 21 listopada 2014r. Informacji takiej obwiniony nie przekazał i nie uczynił tego także po ponownym wysłaniu do niego pisma przez straż.

Informacja ta nie znalazła się również w sprzeciwie od wyroku nakazowego. Argumentacja bowiem jaką obwiniony zawarł w sprzeciwie od wyroku nakazowego w żaden sposób nie spełnia wymogu o jakim mowa w art.78ust.4 ustawy prawo o ruchu drogowym co skutkuje uznaniem, iż obwiniony dopuścił się popełnienia czynu z art.96§3kw.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż Straż Gminna jest organem, który może żądać od właściciela lub posiadacza pojazdu komu pojazd ten został przez niego powierzony w oznaczonym czasie a nadto, może występować z wnioskiem o ukaranie do Sądu w sytuacji gdy uzna, że doszło do popełnienia wykroczenia z art.96§3kw.

Już w wyniku nowelizacji ustawy Prawo o ruchu drogowym dokonanej ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw [(Dz. U. Nr 225, poz. 1466)] strażnicy gminni (miejscy) w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego zyskali upoważnienie do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie (art. 129b ust. 7 p.r.d.).

Kwestię tę ostatecznie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 30 września 2014 r. wydanej w sprawie **IKZP 16/14**, stwierdzając mianowicie, że:

„Na podstawie przepisu art. 17 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 395 ze zm.), w brzmieniu po nowelizacji ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 225, poz. 1466), straży gminnej (miejskiej) przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia z art. 96 § 3 Kodeksu wykroczeń”.

Obecnie zatem straż gminna ma uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenie z art. 96 § 3 k.w., przewidującego odpowiedzialność za nie wskazanie, wbrew obowiązkowi, na żądanie uprawnionego organu, komu został powierzy pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.

Obwiniony zatem zobowiązany był do udzielenia straży informacji komu w dniu 21 listopada 2014r. powierzył do kierowania lub używania opisany w zapytaniu pojazd.

Wystosowanie takiego zapytania, zgodnie z regułami opisanymi w art.78ust. 4 ustawy Prawa o ruchu drogowym, nie kształtuje w żadnym razie jakiegokolwiek roli procesowej osoby, do której zapytanie to jest wysłane. Następuje to w trakcie czynności prowadzonych przez Straż a które to czynności leżą w kompetencjach straży. Rzeczą oczywistą jest, iż do zadań straży gminnych lub miejskich należy między innymi ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych i czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym (art.11 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych). W sytuacji zatem gdy – w ramach uprawnień wynikających z art. 129b ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym a szczególności z uprawnień wynikającego z art.129bust.4 a mianowicie uprawnień do dokonywania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz drogach krajowych w obszarze zabudowanym, z wyłączeniem autostrad

i dróg ekspresowych, czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem przenośnych albo zainstalowanych w pojeździe urządzeń rejestrujących w oznakowanym miejscu i określonym czasie, uzgodnionymi z właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) lub Komendantem Stołecznym Policji – straż ujawni wykroczenie drogowe i zarejestruje je, uprawniona jest do prowadzenia czynności wyjaśniających mających na celu ujawnienie sprawcy danego wykroczenia. Służy temu między innymi uprawnienie wynikające z art.78ust.4 ustawy a mianowicie możliwość żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Osoba zapytana w tej sytuacji nie występuje tu ani w roli świadka ani też w roli obwinionego. Jej obowiązkiem jest udzielenie informacji zgodnie z tym zapytaniem jako, że taki obowiązek wynika wprost z treści tego przepisu.

Skoro zatem w niniejszej sprawie straż gminna w M. wystosowała do obwinionego takie zapytanie, obowiązkiem obwinionego było na nie udzielić odpowiedzi.

Sięgając do normatywnej treści przepisu art.96§3 kw wskazać należy, że sankcjonuje on naruszenie obowiązku wskazania przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Zachowanie sprawcy wykroczenia art. 96 § 3 k.w. może polegać na odmowie wskazania osoby, której został powierzony pojazd, wskazaniu osoby bądź kręgu osób w sposób uniemożliwiający ustalenie konkretnego użytkownika pojazdu w oznaczonym czasie, udzielenie odpowiedzi wymijającej bądź zasłonięcie się niepamięcią. Zaniechanie udzielenia odpowiedzi w ocenie Sądu również wyczerpuje znamię nie udzielenia odpowiedzi (podobnie - Ryszard A. Stefański: Wykroczenia drogowe, Lex 2011).

Obwiniony, zdaniem Sądu, w taki właśnie jak opisany wyżej sposób zareagował na wezwanie Straży. Nie udzielił straży żadnej informacji o jakiej mowa była w wezwaniu i nie uczynił tego w sprzecznie od wyroku.

Jednocześnie Sąd w wyroku ustalił datę popełnienia czynu, a mianowicie przyjął dzień 6 grudnia 2014r.

Skoro informacja jakiej żądała Straż w M. miała być dostarczona w okresie 7 dni od daty otrzymania przez obwinionego wezwania, to w sytuacji gdy wezwanie takie obwiniony otrzymał w dniu 28 listopada 2014r., wykroczenie popełnił w dniu 6 grudnia 2014r. gdy zaniechał udzielenia tej informacji.

Wymierzając obwinionemu karę grzywny w kwocie 150,00 zł Sąd miał na względzie, że kara ta ma spełnić swoje cele w zakresie prewencji szczególnej wobec obwinionego a także jest adekwatna do wagi popełnionego przez niego czynu i winna wpłynąć na niego wychowawczo.

O kosztach przeczono zgodnie z art.118§1kpw.